

УДК 330.3:665.6

Юрченко В.І.¹, Джебаров Б.О.²

¹ канд наук з держ. упр., доц. НУ«Запорізька політехніка»

² студ. гр. Е-117 НУ«Запорізька політехніка»

ЕКОНОМІЧНА КРИЗА ЕНЕРГЕТИКИ УКРАЇНИ

Українська енергетика, після виходу з Радянського союзу, отримала не кращі якості у спадок. Україна - заручник бездарного планування часів СРСР, коли абсолютно не враховувалося територіальне розташування виробників і споживачів, особливо у промисловості, і чим керувалися проектні інститути, зрозуміти складно. Крім цього, застарілі елементи електричних мереж, які не відповідають світовому рівню, не дають можливість імпортувати власну генерацію.

За часи незалежності до існуючих проблем додався ряд факторів, які прискорюють появу колапсу в галузі:

- економічна політика країни (перехресне субсидіювання: тарифи для громадян занижені, а для промисловості занадто завищені);
- відсутність конкуренції через політичні ігри в питаннях приватизації електричних станцій (монополізація ринку).

Енергетична криза сповільнює євроінтеграцію і розвиток національної економіки України, має негативний вплив на зовнішньоекономічні зв'язки держави.

Імпорт електроенергії з Росії і Білорусії лобіюється владними колами. Сусідні країни шляхом демпінгу цін витісняють українську

енергетику. Це веде до зменшення необхідності власної генерації країни, що в свою чергу скорочує надходження до бюджету, а також веде до скорочення кількості працівників не тільки підприємств енергетичного комплексу, але й гірничодобувної промисловості.

На сьогодні більше 2.9 млн. тонн незатребуваного вугілля лежить на складах, близько 30 шахт припинили роботу і в результаті 40 тисяч гірників знаходяться в «простій». Збитки теплової генерації за півріччя склали приблизно 3.1 млрд. грн. Приблизно 50 % працівників ТЕС по всій Україні переведенні в «простій», в деяких випадках відбувається скорочення штату (підвищення рівня безробіття), а працюють лише ті робітники, які підтримують життєдіяльність підприємств. Через припинення фінансування галузі, зростає заборгованість по заробітній платі, що в свою чергу знижує життєвий рівень населення.

Інші види електростанцій в Україні також перебувають в плачевному стані, адже використовувані там технології вже застарілі і малоефективні. Наприклад, для відновлення 10 ГВт енергоблоків АЕС необхідна інвестиція у \$50 млрд, що для української кредитної історії є вкрай "важкою" для отримання міжнародної позики. До того ж є проблема із проектуванням та будівництвом реакторів, у якому значний успіх має РФ, але у геополітичному відношенні є вкрай не вигідним партнером. Є розробки та реалізовані проекти у Китаї та Чехії, але виникають ризики експлуатації. Американська школа атомної енергетики готова надати Україні проекти із повним циклом зведення, але це збільшить інвестиційний кошторис будівництва майже удвічі.

Більшу позитивну ситуацію маємо на ГЕС и ВЕС. Гідроенергетичний ресурс річок обмежений, однак, економічно ефективний гідроенергетичний потенціал в Україні використаний лише на 60%. Тому доступним для освоєння є 4 ГВт (що еквівалентно 4 енергоблоків АЕС). Приведемо простий розрахунок економічної ефективності альтернативної енергетики. Модернізація одного енергоблоку Зміївської ТЕС ПАТ "Центренерго" вартує \$50 млн, що дозволить підвищити виробництво електричної енергії на 10-15 МВт (проект займе 2 роки). Використовуючи інвестицію у \$50 млн, за півроку можна звести та підключити до мережі 55-60 МВт потужностей сонячних електростанцій. Однак, для цього проекту знадобиться 110-115 га земель, що в Україні, при найвищому коефіцієнті розораності площі в Європі, є вкрай важко.

Отже, ситуацію яка склалася в енергетичній сфері України можна назвати не інакше, як «кома» галузі. Єдиний спосіб з неї вибратися це

нова економічна політика, яка повинна поступово виконати наступні кроки:

- запобігти недобросовісній конкуренції і зловживанню монопольним становищем;

- сприяти стимулюванню надходжень інвестицій, необхідних для ефективного перерозподілу тимчасово вільних активів на цілі активізації інвестиційної діяльності та модернізації економіки;

- запровадити кредитну політику для будівництва нової генерації (подовження «зеленого тарифа», субсидіювання нових учасників ринку);

- модернізувати енергосистему країни;

- сформувати нові тарифи на електроенергію (впровадження Rab-тарифів).

Від стрімкого зростання ціни на електричну енергію через запровадження нового ринку Україна "оговтається", в першу чергу, через зменшення енерговитрат на побутовому рівні і політиці енергозаощадження. Поступовий перехід на альтернативні джерела енергії, покращить екологічну ситуацію в країні, створить нові робочі місця. Країна зможе стати повноцінним учасником енергетичного ринку і мати значні прибутки.